

- श्राव्यीकी अम्बुद लिखित श्री विक्रम को सरकार द्वारा मुख्य नहीं;

कानून तथा न्याय अमन्त्रालयम् है।

मिथाहु छहु जाने १४ लिखित मालिक नाम लिखित गम्भीर "किस" (१)

श्री ५ महाराजाधिराजबाट बनाइबवसेको तल लेखिए बमोजिसको ऐन सर्वसाधारणको

महेन्द्रार्थीको लागि प्रकाशित गरिएको छ।

क्रिप्त १३ अप्रैल २०१६ सालको ऐतिहासः जाँडवाल लिखित

"स्वस्तिश्री गिरिराजचक्रवृद्धामणि भरनारायणेत्यादित्वा विविध निवेदावली विराजमान रानोन्नत महेन्द्रमाला ओजस्विराजन्य अति तेजस्वी त्रिभुवन प्रजातन्त्रश्रीपद अति कीर्तिमय नेपालश्रीपद ग्रोज्जवल नेपालतारा ३५ रामधू अनुलज्योतिर्मय त्रिशक्तिपद्म अतिप्रबल गोरखादक्षिणबाहु महाधिपति अतिरथी परम सेनाधिपति श्री श्री श्री मन्महाराजाधिराज महेन्द्रवीर विक्रम शाहदेव देवानाम् सदा समरविजयिताम् लिखित हुन्नोहु" (३)

कृषि सम्बन्धी नयां व्यवस्था गर्नको निमित्त बनेको ऐन

प्रस्तावना: सर्वसाधारण जनताको सुविधा र आर्थिक हित काप्रम् राख्न (१) र नेपालको आर्थिक विकासमा द्रुतर गति ल्याउन कृषिबाट लगानी पूँजी र श्रम ज्ञिकी अर्थ व्यवस्थाका अन्य गैर कृषि अङ्गहरूको विकासमा लगाउन वाञ्छनीय भएको, र

कृषिको उत्पादनमा अत्यधिक बढ्दि गर्न र कृषकहरूको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन कृषिमा आश्रित वास्तविक कृषकहरूलाई आवश्यक ज्ञान, साधन र प्रोत्साहन प्राप्तिने गरी कृषि व्यवस्थामा परिवर्तन ल्याउनको निमित्त कृषि सम्बन्धमा लिखित हुप्ले व्यवस्था अर्थात् वाञ्छनीय भएकोले, अन्तर्मास लिखित हुन्नीहु र डाक्टर अमाप्रकार

श्री ५ महाराजाधिराज महेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवबाट नेपालिको संविधानको धारा

१३ अनुसार यो ऐन बनाइबवसेको लिखित नाम लिखित नाम र छहु गर्न

। लिखित नाम लिखित नाम जग्निर्दिति लिखित नाम लिखित नाम लिखित नाम लिखित परिच्छेद-१

लिखित नाम लिखित नाम लिखित नाम लिखित नाम लिखित नाम लिखित प्रारम्भिक

क्रिप्ताङ्क शक्तिवाल । लिखित नाम लिखित नाम लिखित नाम लिखित नाम लिखित

१. संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भः— (१) यस ऐनको नाम कृषि सम्बन्धी (नयां

नाम लिखित व्यवस्था) ऐन २०१६ रहेको छ।

(२) यो ऐन श्री ५ को सरकारले नेपाल गजेटमा सूचना प्रकाशित गरी तोकिदिएका क्षेत्रहरूमा सोही सूचनामा तोकिएका मितिदेखि प्रारम्भ हुनेछ।

२. परिभाषा:- विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलाग्नामा यस ऐनमा—

जग्ना धनी (क) "जग्ना धनी" भन्नाले अपनो नाममा जग्ना दती भएको व्यक्ति वा

जग्ना धनीको हैसियतले जग्ना भोग चलन गर्न कानूनी हक प्राप्त

। छहु एक अन्तर्मास लिखित क्रिप्तुर लिखित र छोन्नीहु

आधिकारिकता मुद्रण विभागीष्ठ प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

व्यक्ति सम्झनु पर्छ र यो शब्दले जिमिदारी जिरायतको हकमा जिमिदार-
लाई समेत जनाउँछ,

(ख) “मोही” भन्नाले जग्गा धनीलाई शर्त बमोजिम जिन्सी वा नगद कुत बुझाउने
गरी जग्गा कमाउने किसान सम्झनुपर्छ,

(ग) “किसान” भन्नाले साधारणतया आफ्नै वा आपना परिवारका सदस्यहरूको
थम्भे जग्गाबाट कृषि सम्बन्धी वस्तुहरू उत्पादन गर्ने काममा लागेको
व्यक्ति सम्झनुपर्छ र यो शब्दले त्यस्तो व्यक्तिका परिवारका सदस्यहरूलाई
समेत जनाउँछ,

(घ) “परिवारका सदस्य” भन्नाले एकै मानो गरी खती उपती व्यहोर्ने गरी
सगोलमा बसेका परिवारका सदस्य सम्झनुपर्छ,

(ङ) “सूचित आदेश” भन्नाले श्री ५ को सरकारबाट नेपाल गजेटमा प्रकाशित
आदेश सम्झनुपर्छ,

(च) “तोकिएको” वा “तोकिए बमोजिम” भन्नाले यो ऐन अन्तर्गत बन्ने नियमहरूमा
तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनुपर्छ।

परिच्छेद-२

कुत र अरू रकम कलमहरूको व्यवस्था

३. कुतको व्यवस्था:- जग्गा धनीले मोहीबाट जग्गाको वार्षिक उब्जनी बालीको पचास
प्रतिशतमा बढाई वा सूचित आदेशले सोभन्दा घटी दर तोकेमा सो घटी दरमा बढाई
कुत असूल गर्नु हुँदैन।

तर कुत उक्त दरभन्दा घटी प्रचलन भएका ठाउँहरूमा सोही घटी दर नै काही
रहनेछ। सो घटी दरमा बढाई जग्गा धनीले मोहीबाट कुत असूल गर्न हुँदैन।

४. बीउको व्यवस्था:- जग्गा धनी र मोहीको बीच उब्जनी बालीको बांडफांड हुनु आगामै
आगामी वर्षका लागि चाहिने बीउ मोहीले कटाई लिन पाउनेछ। यसप्रकार कटाइएको
बीउ बापत जग्गा धनीले मोहीसंग व्याज लिन पाइने छैन।

५. ऋणको व्यवस्था:- (१) यो ऐन प्रारम्भ भएपछि ने.रु. पचास वा सोभन्दा बढी नगद
ऋण लिए दिए बापत हुने प्रत्येक लिखत रजिष्ट्रेशन पास गराउनु पर्छ। सो बमोजिम
पास नगराएको लिखतहरूबाट अदालतमा कुनै कानूनी कारबाइ चल्ने छैन।

(२) यो ऐन प्रारम्भ हुनुभन्दा पहिले किसानहरूले लिएको ऋण बापत साहूलाई
मूल धन बराबर वा सोभन्दा बढी व्याज तिरिसकेको छ भने सो सबै ऋण सधान भएको
मानिनेछ र त्यस्तो ऋणको कानूनी मान्यता लोप हुनेछ।

६. कबूलियत र रसीद गरी दिनु लिनु पर्ने:- (१) कुतमा जगा कमाउन लिबा दिवा मोही च जगा धनीको बीचमा लिखित कबूलियत गर्नुपर्छ र दुवैको हस्ताक्षर भएको त्यसको दोहोरी दुवै पक्षले लिई दिई राख्नपर्छ । दुवैको हस्ताक्षर भएको कबूलियतको अर्को एक प्रतिलिपि जगा धनीले श्री ५ को सरकारले तोकिएको स्थानीय पदाधिकारीकहां दाखिल गर्नुपर्छ ।

(२) जगा धनीले नगद वा जिन्सीको रूपमा कुत बापत मोहीबाट बुझिलिएको रेक रकमको रीतपूर्वक रसीद भरपाई गरी मोहीलाई दिनुपर्छ र त्यसको दोहोरी जगाबालाले लिई राख्नुपर्छ ।

परिच्छेद-३

मोहियानी हक र दायित्व

७. मोहियानी हक प्राप्त हुने अवस्था:- (१) यो ऐन प्रारम्भ हुनुभन्दा अघि कुनै किसानले कुनै जगा धनीको जगा कुत बुझाउने गरी एक वर्ष वा सोभन्दा बढी अवधिसम्म कमाइको रहेछ भने सो व्यक्तिले स्वतः सो जगाको बढीमा दफा ६ मा तोकिएको हदसम्मको जगाको मोहियानी हक पाउनेछ ।

(२) यो ऐन प्रारम्भ भएपछि कुनै जगा धनीले आफ्नो जगा कुनै किसानलाई कुतमा कमाउन दिएछ र सो किसानले १ वर्षसम्म सो जगा कमाएछ भने निजले स्वतः सो जगाको बढीमा दफा ६ मा तोकिएको हदसम्मको जगाको मोहियानी हक पाउनेछ ।

(३) श्री ५ को सरकारले शहरी क्षेत्र भनी घोषित गरेका क्षेत्रहरूमा यो दफा लागू हुनेछैन ।

(४) उप-दफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि जगा धनीको हैसियतले कुनै किसानको आपनै हक भएको जगा मात्र वा कुतमा अर्काको जगा लिई कमाइआएको जगासमेत मिलाउंदा दफा ६ मा तोकिएको अधिकतम हद वा सोभन्दा बढी भएमा त्यस्तो किसानले उक्त हदभन्दा बढाई अर्काको जगामा मोहियानी हक पाउने छैन ।

८. मोहियानी हक र दायित्व:- (१) मोहियानी हक प्राप्त किसानले कमाइआएको जगा हिफाजत गरी त्यसको कुत जगा धनीलाई प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम निर्धारित समय समयमा बुझाएसम्म सो जगा उपर निजको मोहियानी सम्बन्धी सबै हक रहिरहनेछ । कुनै मुनासिब कारण परी निर्धारित समयमा कुत बुझाउन नसकेमा पनि निजको त्यस्तो हक रहिरहनेछ ।

(२) उप-दफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायका अवस्थामा कुनै किसानलाई निजको मोहियानी हकको जगाबाट निष्काशन गराइपाउँ भनी जगा धनीले विशेष अदालतमा निवेदन दिएमा अदालतले निष्काशन गर्ने निर्णय गर्ने हुन्छः-

क्रिया कर्त्ता वालों द्वारा ग्राम ग्रामहुँ (१) -
 (क) कुनै मनासिब कारण परी बहेक किसानले नेपाल कानून बमौजिम
 क्रिया किए ग्रामहुँ छ जग्गा धनीलाई कुत नबुझाएको वा
 (ख) किसानले जग्गाको मोल उब्जा घटने गरी खेतीमा सरसरे हेल-
 डुक्किणिकालीमा ग्रामहुँ छ जग्गा धनीलाई चक्रयाई गरेको वा अरु कुनै काम गरेको ।

परिच्छेद-४

क्रियालीलीहुँ डाङ्हिर्गा ग्रामहुँ छ जग्गा धनीलाई जग्गाको सीमा निर्धारण
 पुनः विक्री वितरण र त्यसको मुआवजा

६. जग्गाको सीमा निर्धारण गर्ने, बढी जग्गा पुनः विक्री वितरण गर्ने र त्यसको मुआवजाः—

(१) कुनै एक व्यक्ति वा निजको परिवारले जग्गा धनीको हैसियतले आफ्नो नाममा
 देहावामा लेखिए भन्दा बढी जग्गा राख्न पाउने छैन र बढी जग्गाजति साविक जग्गा धनी-
 लाईको बाट ज्ञिकी यस पछिका उप-दफाहरूमा लेखिए बमोजिम किसानहरूलाई विक्री वितरण
 क्रियाली गरिनेछ । यो हड बन्देज कुनै एक मोही वा निजको परिवारद्वारा कमाएको जग्गाको
 क्रियाली सम्बन्धमा पनि लागू हुनेछ । तर मोही वा निजको परिवारद्वारा कमाउन पाउने जग्गाको

यस अधिकतम अंकलाई सूचित आदेशद्वारा घटाउन सकिनेछ ।

डाङ्हिर्गाली निकृ ग्राम निकृतराई जिल्लाहरूमा—२५ बिधा

:८४ लाईनी निकृ ग्रामहुँ निकृतमाडौं उपत्यकामा—५० रोपनी ग्रामहुँ ग्रामहुँ

। रूपद्वारा कहु निकृतराई क्रियाली अन्य पहाडी जिल्लाहरूमा—८० रोपनी

। रूपद्वारा (२) उप-दफा (१) अन्तर्गत ज्ञिकिएका जग्गाको मुआवजा श्री ५ को सरकार-
 बाट तोकिएका दरले साविक जग्गा धनीलाई दिइनेछ । जग्गा धनीको हक्क हस्तान्तरण
 क्रियाली भएपछि मुआवजालाई सयकडा दश नगदमा दिइनेछ । बांकीको निमित्त जग्गा धनीलाई
 देखी ग्राम श्री ५ को सरकारबाट निष्काशित ऋणपत्र दिइनेछ । यी ऋणपत्रहरूमा वार्षिक पांच
 लाई ग्राम श्री ५ को सरकारले तोकिए बमोजिमको त्यूनतम दरले ब
 कहु निकृदिइनेछ । ऋणपत्रहरू निष्काशित गरिएको मितिले दश वर्षपछि त्यसको भुक्तानी नगदमा
 हुनेछ ।

ग्रामहुँ क्रियाली (३) उप-दफा (१) अन्तर्गत ज्ञिकिएको जग्गा विक्री वितरण गर्दा तो जग्गामा
 पहिलो हक्क मोही वा मग्नीवालाको हैसियतले तत्काल सो जग्गा जोतिराखेका किसान-
 लाईको हिल्लो हुनेछ । त्यस्ता किसानहरूना विक्री वितरण भएर बचत हुन आउन जग्गालाई मोही
 बाट मग्नीवालाको हैसियतले कुनै जग्गा आफ्नो हक्कमा नभएका व्यक्तिलाई विक्री वितरण
 गरिनेछ । एकजना व्यक्ति वा निजको परिवारलाई यसरी विक्री वितरण हुने बचत

जग्गाको इकाई स्थानीय प्रचलन अनुसार मोहीहरूने कमाइराखेको जग्गाजतिको हुनेछ ।
 (४) उप-दफा (१) अन्तर्गत ज्ञिकिएको जग्गा विक्री वितरण गर्दा सो जग्गा पाउने
 ग्रामहुँ व्यक्तिले श्री ५ को सरकारबाट तोकिएको दरले वार्षिक किस्ताबन्दीमा जग्गाको
 मोल तिर्नुपर्ने गरी विक्री वितरण गरिनेछ । प्रत्येक किस्ताको रकम जमीनको वार्षिक

आधिकारिकृत मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागू हुनेछ ।

कूल उब्जनीको मूल्यको २५ प्रतिशतभन्दा बढी हुनेछैन र वाखिक किस्ताको रूपमा भुक्तानीको अवधि दशवर्षभन्दा बढी हुनेछैन । सो बमोजिम तिर्नुपर्ने मोल भुक्तान नभए-
सम्म जग्गा वेच विखन गरी वा अरु कुनै रूपले अरुलाई हक छाडी दिन वा भाग बण्डा
गर्न पाउने छैन र श्री ५ को सरकारबाट खडा गरिएको सहकारी बैंक वा त्यसका संदस्य
किल्लामा संस्थामा बाहेक अरुलाई सो जग्गा वा त्यसको उब्जनी घितो बन्धकसमेत राख्न पाउने
लाई छैन । त्यसको मोल भुक्तानी नभएसम्म उब्जनी बैंक वा त्यसको संदस्य संस्था वा
जग्गा विक्री वितरण कार्यसंग सम्बन्धित श्री ५ को सरकारको एजेन्सीले बाहेक अरु
कर्सेले सो जग्गा उपर कानूनी दावी गर्न सक्नेछैन । (५) विक्री वितरणमा जग्गा प्राप्त गरेका किसानहरूबाट असूल भएको रकमहरू
सहकारी बैंकको एक छुटै कोषमा जम्मा गरिनेछ र यसै कोषबाट जग्गा धनीलाई दिइएका
ऋणपत्रहरूको भुक्तानी गरिनेछ ।

(६) ऋणपत्रहरू दिइएको मितिले दश वर्षको अवधिभित्र ती ऋणपत्रहरूबाट श्री ५ को सरकारबाट निर्धारित शर्त बमोजिम विकास योजनाहरूमा लगानी हुने पूँजीको शेवर किन्तु सकिनेछ ।

(७) कुनै जग्गावालाले पुनः विक्री वितरण भएपछि आफूसाथ बांकी रहेको जग्गालाई ३ वर्षसम्म पर्ति राखेमा त्यस्तो जग्गा पनि यसै दफाका माथिका उप-दफाहरू बमोजिम पुनः विक्री वितरण गरिनेछ र त्यसको मुआवजा पनि सोही बमोजिम दिइनेछ ।

(८) विक्री वितरण गरिने जग्गाको मूल्य निर्धारण गर्दा हर्जाना निर्धारण गर्ने सम्बन्धी प्रचलित कानूनको आधारमा निर्धारण गरिनेछ । (१)

परिच्छेद-५

जिमिदारी प्रथा उन्मूलन

जिमिदारी प्रथा उन्मूलन गरिनेछ । (१) जिमिदारी प्रथा उन्मूलन गरिनेछ ।

(२) उप-दफा (१) बमोजिम जिमिदारी प्रथा उन्मूलन भएपछि सम्बन्धित मौजामा कुनै व्यक्ति वा व्यक्तिहरूको जिमिदारीका हैसियतले रहेको हक तथा अधिकार स्वतः समाप्त भएको मानिनेछ र त्यस्तो हक तथा अधिकार हुने वा रहने गरी भएको हेन, चालकिल्ला, सवाल, सनद वा अरु लिखतपत्र पनि सम्बन्धित जिमिदारी मौजाको सम्बन्धमा कायम तथा मालिम लागू रहने छैन र दफा १२ मा अन्यथा लेखिएकोमा बाहेक त्यस्तो कुनै व्यक्तिले जिमिदारका हैसियतले त्यस्तो मौजाको मालपोत उठाउन, जम्मा गर्न वा लिन प्राउनेछैन ।

११. माल अहुले कागजपत्र मगाउन सक्ने:- (१) दफा १० बमोजिम उन्मूलन गरिएका जिमिदारी मौजाका सम्बन्धमा भएको कागजपत्र हेन चाहेमा स्थानीय माल अहुआका हाकिमले एक पटकमा बढीमा ३५ दिनको म्याद तोकी सो म्यादभित्र सो मौजाको साबिक

आधिकारिकता मूल्य बाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ ।

जिमिदार वा निजको तर्फबाट रेखदेख वा दामकाम गर्न राखिएको मानिसलाई त्यस्ता कागजपत्रहरू पेश गर्नुभन्ने लिखित आदेश दिन सक्नेछ र सो बमोजिम कागजपत्रहरू पेश गर्नु निजहरूको कर्तव्य हुनेछ ।

१२. उन्मूलन गरिएका जिमिदारी मौजाको मालपोत असूल तहसील गर्ने व्यवस्था:- दफा

१० बमोजिम उन्मूलन गरिएका जिमिदारी मौजाको शिर जिरायत बाहेक अरू जग्गाहरूको मालपोत तोकिए बमोजिम गाउं पञ्चायतबाट वा अरू रैकर जग्गाको मालपोत असूल तहसील गरे सरह सोज्जै स्थानीय माल अद्वाबाट असूल तहसील गर्ने व्यवस्था नभइस सोही जिमिदारले जिम्मावालको हैसियतमा वर्तमान प्रचलित सथकडी खाने गरी मालपोत संकलनको काम गर्नुपर्ने अवधिम्म मालपोत संकलन गर्ने र श्री ५ को सरकार दाखिल गर्ने सम्बन्धमा भैरहेको नेपाल कानून निजको हक्कमा लागूरहनेछ ।

षरिच्छेद-६

सजाय र कार्यप्रणाली

१३. दण्ड सजायः-कुनै व्यक्तिले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियमहरूको कुनै कुरा उल्लंघन गरेमा वा उल्लंघन गर्ने प्रयत्न गरेमा, वा दुर्घट्साहन गरेमा वा यो ऐनको उद्देश्य पूर्ति गर्ने काममा जानाजानी बाधा पुन्याएमा वा बाधा पुन्याउने प्रयत्न गरेमा वा दुर्घट्साहन गरेमा त्यस्तो व्यक्तिलाई विशेष अदालतका निर्णयले कसूर अनुसार देहायको सजाय हुनेछः-

- (१) कसूरसंग सम्बन्धित जग्गा जफत भै श्री ५ को सरकार लाग्ने, वा
- (२) बढीमा ने.रु. १००० सम्म जरिवाना हुने, वा
- (३) बढीमा १ वर्षसम्म कैद हुने ।

१४. विशेष अदालतको गठन र अधिकारक्षेत्रः- यो ऐन अन्तर्गतको शुरू मुद्दा हेतु अधिकारी श्री ५ को सरकारले नेपाल गजेटमा सूचना प्रकाशित गरी तोकिदिएका एकजना वा एकजनाभन्दा बढी व्यक्तिहरूको विशेष अदालतलाई हुनेछ ।

१५. विशेष अदालतले अदालतको अधिकार प्रयोग गर्ने पाउनेः- यो ऐन बमोजिम विशेष अदालतले मुद्दाको शुरू कारबाई र किनारा गर्दा वयान वकपत्र गराउने, लिखित प्रमाण दाखिल गराउन कर लगाउने, साक्षीका नाउंमा सम्बन जारी गर्ने र सरजमीन तहकीकात गर्नेसमेत, यस ऐनमा लेखिएदेखि बाहेकका अरू कुरामा, प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम इलाका अदालतलाई भए सरहका सबै अधिकारको प्रयोग विशेष अदालतले गर्न पाउनेछ ।

१६. कार्यप्रणालीः-(१) विशेष अदालतमा २ वा सोभन्दा बढी व्यक्तिहरू तोकिएमा अध्यक्षसमेत अरू सबै सदस्यहरू उपस्थित नरही कुनै मुद्दा जामिलाको अन्तिम निर्णय वा आदेश हुन सक्दैन । आपसमा मत भिन्नता भएमा बहुमतको निर्णय मात्य हुनेछ ।

(२) यो ऐन अन्तर्गत मुद्दा मामिला हेरी कारबाइ र किनारा गर्दा अपनाउनुपर्ने, यो ऐन र यस अन्तर्गत बनेका नियमहरूमा लेखिएदेखि बाहेक, यस अरू कार्यप्रणाली प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम हुनेछ ।

१७. अपीलः— यो ऐन अन्तर्गतको अधिकार प्रयोग गरी विशेष अदालतले दिएको आदेश वा निर्णय उपर जिल्ला अदालतमा अपील लाग्नेछ ।

म्याद र तारीखः— (१) यो ऐन बमोजिम परेका मुद्दा मामिलामा झगडिया वा गवाह हाजिर हुने म्याद पठाउंदा साधारणतया बाटोको म्याद बाहेक झगडियाको निमित्त बढीमा ७ दिनसम्मको र गवाहको निमित्त बढीमा ३ दिनसम्मको अवधि तोकी इतलायनामा वा सम्भन जारी गरिनेछ ।

तर हाजिर हुने म्याद प्रतिवादीका नाउमा पठाउंदा उजूरीमा टेकिएको आधार र निज उपर परेको दावाको विवरण खोली पठाउनुपर्छ ।

(२) यो ऐन बमोजिम परेका मुद्दा मामिलामा गुञ्जेको म्याद तारीख थमाउन वा अर्जी खबर गर्न पाइने छैन ।

तर म्याद तारीख गुञ्जेको १५ दिनभित्र थामी मान विशेष अदालत वा जिल्ला अदालतमा उपस्थित हुन आउने पक्षको सामर्थ्यभन्दा बाहिरको कारणले गर्दा म्याद तारीख गुञ्जेको भन्ने सो अदालतलाई लाग्यो भने त्यसरी गुञ्जेको म्याद तारीख कुनै जरिवाना नगरी १ पटकसम्म थामिन सक्नेछ ।

(३) विशेष अदालतले उजूर सुन्दा लिदा प्रचलित नेपाल कानूनले उजूर लाग्ने हुद म्यादभित्रको मुद्दा मामिला मात्र लिनुपर्छ । प्रचलित नेपाल कानूनले उजूर नलाग्ने वा हुद म्याद नावेको उजूर लिई कारबाइ किनारा गर्नु हुँदैन । गरेको भए बदर हुनेछ । उजूरका व्यहोराबाट प्रचलित नेपाल कानूनले उजूर लाग्ने भै दायर भएकोमा पछि विषक्षीको लेखाइ वा सबूद प्रमाणबाट उजूर नलाग्ने देखिएकोमा सो मुद्दा तुरन्त खारेज गरी त्यस्ता उजूरखालाई अदालती बन्दोबस्त बमोजिम गर्नुपर्छ ।

(४) यो ऐन अन्तर्गतको मुद्दा मामिलामा विशेष अदालतले गरेको कुनै अन्तिम निर्णय वा आदेश उपर जिल्ला अदालतमा अपील वा उजूर गर्दा सो निर्णय वा आदेशको सूचना पाएका मितिले बाटोको म्याद बाहेक १५ दिनभित्र गर्नुपर्छ । जिल्ला अदालतले मनासिब ठहराएमा उक्त म्यादमा बढीमा १५ दिनसम्म थप्न सक्नेछ ।

१८. मुद्दा छिन्ने म्यादः— यो ऐनमा अन्यथा लेखिएकोमा बाहेक यो ऐन अन्तर्गत पर्नाराएको प्रत्येक उजूरीमा विशेष अदालतले आवश्यक प्रमाण बुझिसकेपछि ३ दिनभित्र र अपीलमा जिल्ला अदालतले आवश्यक देखेको प्रमाण बुझिसकेपछि १५ दिनभित्र अन्तिम निर्णय गर्नुपर्छ । त्यसपछि ३ दिनभित्र त्यसको सूचना सम्बन्धित व्यक्तिलाई दिनुपर्छ ।

२०. अपील परेकोमा काम कारबाइ मुलतबी रहन सक्ने:- विशेष अदालतले गरेको कुनै आदेश छिवा अन्तिम निर्णयमा यो ऐन अन्तर्गत जिल्ला अदालतमा अपील पन्यो भने अपील किनारा नभएसम्म सो आदेश वा अन्तिम निर्णय बमोजिम गर्नुपर्ने काम कारबाइ उक्त अपील सुन्ने जिल्ला अदालतका आदेशले मुलतबी रहन सक्दछ ।

परिच्छेद-७

२१. नियमहरू बनाउने अधिकारः— यो ऐनको उद्देश्यहरू कार्यान्वित गर्न श्री प्र को सरकारले नियमहरू बनाउन सक्नेछ ।

२२. बाधा अड्काउ फुकाउने अधिकारः— यो ऐन कार्यान्वित गर्ने कुनै बाधा अड्काउ परेमा
श्री पूर्व को सरकारले सो बाधा अड्काउ फुकाउनको लागि नेपाल गजेटमा सूचना प्रकाशित
गरी आवश्यक देखेको आदेश निकालन सक्नेछ र त्यस्तो आदेश यसै ऐनमा परे सरह मानिने

२३ बाजिएमा गर्नेः यो ऐन र यस अन्तर्गत बनेका नियमहरूमा लेखिएजति कुरामा सोही
बमोजिम र अरूप प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम हुनेछ ।
सदर मिति:- २०१६।१२।३०।६
आजाले, ३ जिए

विनोदप्रसाद धिताल
श्री ५ को सरकारको सह-सचिव,
कानून तथा त्याय मन्त्रालय ।

आधिकारिकता मद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागू हुनेछ।